

עופר קרול
ofer1939@netvision.net.il

המשק וההזנה ברפת

2013 הייתה שנה טובה לאלו שנותרו ברפת. התרחב היחס בין עלות המזון למחירי החלב יחד עם שיפור בפוריות. 2014 בפתח וההתחלה נראית קצת פחות מבטיחה והלוואי ואתבדה

שלא בהכרח מתאימים למספוא אלא למטרות אחרות, אבל אנחנו נאלצים לקבל אותם. נוסף לכך, חדלנו לבדוק את משמעות מועד הקציר על איכות המספוא ומכאן על ערך כלל המנה. נכון שהיו בעבר בדיקות, אבל הן לא היו יסודיות ורחבות מספיק. עכשיו גם זה דעך.

במקטע המזון המרוכז אנחנו עדים להעלמות הדרגתית של הסויה מהמנות. ייתכן שהלפתית עושה לנו את העבודה, אבל המעבר של הספקים מסויה 44 עם קליפות לסויה מקולפת, מחייבת חשיבה בנושא. לי לכשעצמי נראה שהסויה המקולפת תורמת פחות במעלי הגרה מזו הישנה, 44.

מתווה לוקר וסגירתם של משקים משפחתיים רבים, היו אחד המאפיינים של השנה הזו. מעניין במיוחד היה תהליך הסגירה שלא דילג על אלו שרק לפני תקופה קצרה עברו לחליבה באמצעות רובוט ובשנה זו, כאשר ההשקעה הכבדה, אולי אפילו עוד לא שולמה, הלכו וסגרו את הרפת ובחלקם חזרו לממשק הישן, מכון חליבה, והוא חדש ומודרני מבעבר.

גם הסככות החדשות שנבנות (והן לא רבות) שינו צורה. כבר לא תאי רביצה ואפילו לא רפת "כוללת" אלא סככה "מרחבית" עם אבוסים בשני הצדדים ושטח מחייה כפול מבעבר.

נעלמות בהדרגה הרפתות הקטנות והאחרות הולכות וגדלות. עדיין לא כמו באריונה ובצפון מקסיקו. אפילו לא כמו בסעודיה שם יש רפת (ארגון) אחת עם כ-175,000 ראש המאורגן כמו אצלנו בראשית ההתיישבות. ייצור המספוא, החלב והמוצר הסופי תחת יד אחת. תהליך נוסף מתחיל להתפתח כאשר מספר הולך וגדל של רפתות משפחתיות נפרדות ממרכזי המזון האזוריים וחוזרות לעבוד לבד, אפילו ללא קשר עם מכוני התערוכות. מצב מעניין שייתכן ויתרחב בשנים הבאות.

2013 הייתה שנה טובה לאלו שנותרו ברפת. התרחב היחס בין עלות המזון למחירי החלב יחד עם שיפור בפוריות. 2014 בפתח וההתחלה נראית קצת פחות מבטיחה והלוואי ואתבדה. ■

מבזק אביב 2014

באזורים רבים הצמחים המיועדים למספוא מצויים בעקת יובש עקב המחסור בגשמים. צמחים, ובעיקר דגניים, המצויים תקופה ארוכה במצב של מחסור במים, עלולים להעלות את תכולת הניטרטים. כשיגיע החומר לרפתות אם בכלל חייבים לשים לב לנושא זה אחרת, פרט לבעיות עיכול, נהיה עדים לתחלואה גוברת ובעיקר הפלות.

עופר קרול

בתקשתי לכתוב על מה שהיה ואמרתי לעצמי, מה יום מיומיים. אותן הפרות, אותם המזונות ואותן הבעיות. ובכל זאת: ירדו גשמים באביב וקלקלו כמויות גדולות של חציר, חיטה אבל גם של קטניות חורף. למרות זאת, הצלחנו למצוא חומר שניתן לאביסה ועברנו את המכשלה הזו יחסית בשלום.

ברפת, כולם אצים רצים אחרי אלילת המכסה. התוצאה, עלייה במספר הפרות מבלי להוסיף שטחי מחיה. רפתות רבות השאירו בבית פרות "שוליות" והתוצאה, בחלב לפרה, שבמרבית המשקים דרכו במקום. הפלא השמיני, ההתעברות במגמת שיפור. יש הסבורים שהלחץ על הקפדה בממשק היושב כאשר רבים עוברים ליובש קצר יותר ובמנה אחת ללא הכנה, מהווה שינוי שאולי תרם במידת מה לשיפור בתוצאה. לאן תוביל אותנו העלייה במספר הפרות ב-2014 איני יודע, אבל ייתכן ויש כאן מקום לבדיקה מחודשת של תהליכי קבלת ההחלטות.

לאט ובהדרגה, מתגלה מגמה "חדשה" – הורדת ריכוז האנרגיה במנות וזאת מתוך הכרה, שכנראה נסחפנו בשנים שעברו. 1.78 ירד ל-1.77 ואפילו 1.74 כבר עובד ובהצלחה, כשיש במנה איזון של מזונות איכותיים ואפילו תוספי מזון, נדמה שזו מגמה שראויה לבחינה במשקים נוספים.

בתחילת השנה הייתה מגמה לבחון שינויים בשיטות להערכת האנרגיה. התהליך הזה נראה שנרגע ואולי טוב שכך. מאידך, עדיין אין לנו כלים טובים לסטנדרטיזציה של המעבדות ובעיקר, כשמדובר בבדיקות מורכבות יחסית, כמו דופן תא וליגנין. נדמה שטיפול במקטע המעבדות עדיף על שינויים בשיטה, שיהיה צורך במאמצים ובשכנועים רבים להביא את כולם להסכמה ולהבנה.

במחירי המזונות אין חדש. המזונות המיובאים נדים ברוח של תנודות השוק העולמי. לעתים, פעילות הנמלים הופכת קריטית יותר מהמחירים עצמם, בגין המחסור המלאכותי שנותר מפעילותם. המזונות המקומיים החל מתחמיץ ועד לאחרון חומרי הלוואי, צמודים לזה של גרגרי החיטה בבורסה של קנזס בחודש מאי. נאמר לי ע"י רפתן ותיק, מקיבוץ עתיר פלחה, כי ככל ויעלה מחיר התחמיץ כך ייטב כי הקיבוץ שלו ירוויח יותר. ואני חוזר ומביע את תמייתי על השיטה הזו כי לא לעולם חוסן בועת המכסה ומחיר המטרה.

כבעבר, היה המדד הקובע למזונות ולמנות, המחיר ולא העלות. דומני שהגיע הזמן לבחון באופן הדוק יותר את הגורמים המשפיעים על עלות המנה, כי הם קובעים את התוצאה יותר מאשר בחינת המחיר בלבד. בצמחי המספוא אין חדש ולעצמי, אנחנו אפילו בנסיגה, מאחר וזני המספוא השונים נמצאים רק בידי ספקי הזרעים ומעט הבקרה הציבורית שהייתה בנושא זה, פחתה או אפילו כמעט נעלמה. התוצאה לעתים, זנים